

УДК 378:37:331.548

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-218-324-329

ФІЛОНЕНКО Оксана –

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки та спеціальної освіти
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4453-9887>

e-mail: oksana.filonenko02@gmail.com

СТУКАН Андрій –

аспірант спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-3164-1325>

e-mail: a.stukan163@gmail.com

ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

У статті обґрунтовано необхідність формування управлінської компетентності майбутніх педагогів у процесі їх професійної підготовки у ЗВО.

Розглянуто управлінську компетентність як складову професійної компетентності педагога. Професійна компетентність майбутніх педагогів є результатом їх професійної підготовки та провідною умовою щодо її ефективності. Визначаючи поняття професійної компетентності як єдність її теоретичної та практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності, ми дотримуємося думки про те, що управлінську компетентність можна охарактеризувати як готовність до реалізації різних алгоритмів педагогічної діяльності, а формування управлінської компетентності слід розглядати як одне з основних завдань вищої педагогічної освіти.

Виокремлено основні складові професійної компетентності майбутніх педагогів: операційно-технологічний компонент описує рівень володіння алгоритмами управлінської діяльності її суб'єктом; науково-теоретичний компонент характеризує коло знань, необхідних для реалізації алгоритмів управлінської діяльності; психологічний компонент відображає інтелектуальні, мотиваційні та емоційно-вольові структури психіки суб'єкта управлінської діяльності, які виступають передумовами індивідуальної успішної діяльності та розвиваються під час її здійснення.

Такий підхід до визначення структури управлінської компетентності дає змогу не тільки здійснити системний і міждисциплінарний підхід до розв'язання складного і багатоаспектного питання про можливий зміст управлінської компетентності педагога, а й визначити рівні освоєння алгоритмів управлінської діяльності її суб'єктом.

До основних рівнів освоєння алгоритмів управлінської діяльності педагога віднесено: професійно-діяльнісний, імітаційно-діяльнісний, змістовно-особистісний, науково-теоретичний.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в обґрунтуванні педагогічних умов ефективного формування управлінської компетенції майбутніх педагогів у процесі їх професійної підготовки у ЗВО.

Ключові слова: компетентність, управлінська компетентність, готовність до управлінської діяльності, майбутній педагог, заклад вищої освіти.

FILONENKO Oksana –

Doctor of Pedagogy, Associate Professor,
Associate Professor of the Department
of Pedagogy and Special Education
of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4453-9887>
e-mail: oksana.filonenko02@gmail.com

STUKAN Andrii –

Postgraduate Student Specialty 011 Educational,
Pedagogical Sciences
of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-3164-1325>
e-mail: a.stukan163@gmail.com

FORMATION OF MANAGEMENT COMPETENCE OF A FUTURE TEACHER

The article substantiates the need to form management competence of future teachers in the process of their professional training in higher education institutions.

Management competence is considered as a component of the professional competence of a teacher. Defining the concept of professional competence as the unity of its theoretical and practical readiness to carry out pedagogical activity, we adhere to the opinion that managerial competence can be characterized as readiness to implement various algorithms of pedagogical activity, and the formation of managerial competence should be considered as one of the main tasks of higher pedagogical education.

The main components of the professional competence of future teachers are identified: the operational and technological component describes the level of mastery of management activity algorithms by its subject; the scientific and theoretical component characterizes the range of knowledge necessary for the implementation of management activity algorithms; the psychological component reflects intellectual, motivational and emotional-volitional structures of the psyche of the subject of managerial activity, which are prerequisites for individual successful activity and develop during its implementation.

This approach to determining the structure of managerial competence makes it possible not only to implement a systemic and interdisciplinary approach to solving a complex and multifaceted issue about the possible content of a teacher's managerial competence, but also to determine the levels of mastery of the algorithms of managerial activity by its subject.

The main levels of mastering the algorithms of a teacher's managerial activity include: professional-activity, imitation-activity, content-personal, scientific-theoretical. We see prospects for further research in substantiating the pedagogical conditions for the effective formation of managerial competence of future teachers in the process of their professional training in higher education institutions.

Keywords: competence, managerial competence, readiness for managerial activity, future teacher, higher education institution.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Основною метою освітнього процесу у ЗВО є професійна підготовка висококваліфікованих, компетентних і затребуваних на ринку праці фахівців, які володіють уміннями та навички в галузі управління; мають теоретичні та практико-орієнтовані знання, здійснюють випереджальне планування, моделювання та прогнозування процесу навчання; керівництво власною діяльністю; самостійно отримують нові знання й уміння в галузі управління; здатні вдосконалювати власну професійну компетентність на основі осмислення ходу та результатів діяльності [3, с. 97].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Управлінські аспекти професійної педагогічної діяльності майбутнього педагога висвітлені у наукових працях Н. Бібік [1], Л. Даниленко [2], І. Зязюна [4], О. Коберника [6], Т. Сорочан [7], О. Товканець [8] та ін. Однак, незважаючи на наявність ґрунтовних досліджень з окресленої проблематики, питання формування управлінської компетенції майбутніх педагогів залишається недостатньо вивченим і потребує подальшого теоретичного та практичного опрацювання.

Мета статті – обґрунтувати необхідність формування управлінської компетентності майбутніх педагогів у процесі їх професійної підготовки у ЗВО.

Виклад основного матеріалу дослідження. О. Коберник наголошує, що «компетентність – це, насамперед, загальна здатність і готовність фахівця до діяльності, заснованої на знаннях і досвіді, які набуті завдяки навчанню, орієнтованому на самостійну участь особистості навчально-пізнавальному процесі і спрямовані на її успішну інтеграцію в соціум. Вона є інтегрованою характеристикою особистості і містить знання, вміння, цінності, ставлення, особистісні якості, досвід та поведінкові моделі особистості» [6].

О. Товканець та М. Плєскач визначають управлінську компетентність «як сукупність особистісних якостей керівника, де розкривається зміст даної властивості особистості з позиції сучасної управлінської, педагогічної діяльності керівника освітнього закладу» [8, с. 61].

Т. Сорочан розглядає поняття «управлінська компетентність» як єдність психологічної, теоретичної і практичної готовності до управлінської діяльності відповідно до конкретних вимог і завдань [7, с. 164–165].

О. Пометун тлумачить її як результативно-діяльнісну характеристику освіти керівника [5, с. 16], І. Зязюн – як особливий тип організації знань, що забезпечує можливість прийняття ефективних рішень [4, с. 24]. Л. Даниленко визначає «управлінську компетентність» як інтегральну якість особистості, що має свою структуру, яка дозволяє вчителю у найбільш ефективний

спосіб здійснювати свою діяльність, а також саморозвиток і самовдосконалення як у системі підвищення кваліфікації, так і в процесі самостійної роботи [2, с. 44–52].

С. Кушнірук, Н. Лещенко визначають «управлінську компетентність» як складову професійної компетентності майбутніх викладачів ЗВО, що обумовлюється їх особистісними якостями. На думку авторів, саме останні є індикатором їх компетентності та конкурентоспроможності. «Однак отримані здобувачем вищої освіти знання можуть бути зведені нанівець за умови відсутності якостей цілеспрямованості, потреби у професійному самовдосконаленні та подоланні труднощів тощо» [3, с. 95].

Компетентність педагога, як суб'єкта менеджменту, характеризується його готовністю до виконання професійних функцій, гармонійною єдністю соціальних установок і його психолого-педагогічної підготовки. Головне в характеристиці його особистості – знання предмета, ерудиція та педагогічна майстерність.

Отже, у різних наукових джерелах є різні підходи до визначення управлінської компетентності. Ми розглядаємо управлінську компетентність як складову професійної компетентності педагога. Професійна компетентність майбутніх педагогів є результатом їх професійної підготовки та провідною умовою щодо її ефективності [3, с. 95].

Розв'язання проблеми ефективності формування управлінської компетентності майбутніх педагогів залежить від увиразнення її структури [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 18 та ін.].

На основі аналізу наукових джерел з'ясовано, що основні складові управлінської компетентності визначаються як сукупність умінь і навичок, мотивів поведінки та соціальних ролей. Для педагога-менеджера складові його управлінської компетентності можуть бути сформовані у п'ять блоків: управління цілями та діями, лідерство, управління колективом учнів, керівництво колективом учнів, зосередження уваги на інших, поряд зі спеціальними знаннями.

Редукуючи педагогічну діяльність до її чотирьох функціональних компонентів (планування, організація, контроль, мотивація), ми розглядали останні як сукупність своєрідних алгоритмів, прагнучи виокремити ті, необхідність опанування яких породжується особливостями педагогічної діяльності в сучасних умовах інформаційного суспільства.

Визначаючи поняття професійної компетентності як єдність її теоретичної та практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності, ми дотримуємося думки про те, що управлінську компетентність можна охарактеризувати як готовність до реалізації різних алгоритмів педагогічної

діяльності, а формування управлінської компетентності слід розглядати як одне з основних завдань вищої педагогічної освіти [4].

Згідно з дослідженнями вчених, стан професійної готовності містить у собі: установки на усвідомлення педагогічних завдань; моделі ймовірної поведінки; оцінку своїх можливостей у їх співвідношенні з майбутніми труднощами та необхідністю досягнення певних результатів. Готовність до управлінської діяльності загалом не відрізняється від готовності до будь-якої іншої діяльності загалом, але за наявності врахування певних особливостей управлінської діяльності в педагогічній праці.

Отже, будучи складною якістю, готовність до взаємодії інтегрує:

- психологічну готовність, під якою розуміють різний ступінь сформованості спрямованості на використання методів, засобів, форм управління в педагогічній діяльності, наявність інтересу до самоосвіти в цій галузі, розвиток професійного мислення;

- науково-теоретичну готовність, що включає в себе необхідний обсяг психолого-педагогічних і спеціальних знань;

- практичну готовність, що передбачає наявність сформованих на необхідному рівні професійних умінь і навичок управлінської діяльності;

- психофізіологічну та фізичну готовність – наявність відповідних передумов для оволодіння управлінською діяльністю в педагогічній праці, сформованість професійно значущих особистісних якостей, відповідність стану здоров'я та фізичного розвитку вимогам педагогічної діяльності в сучасних умовах життя та розвитку суспільства.

Виходячи з розуміння алгоритму, як послідовності дій виконавця, спрямованої на досягнення заданих цілей, і з огляду на ту обставину, що для реалізації алгоритму виконавець (у нашому випадку – суб'єкт управлінської діяльності – педагог) повинен мати:

- знання, що дають змогу виконувати алгоритми управлінської діяльності (включно з описом цих алгоритмів);

- володіти певними інтелектуальними, мотиваційними та емоційно-вольовими структурами психіки, придатними для виконання цих алгоритмів.

Найприйнятнішим видається підхід до визначення понять «готовність» і «управлінська компетентність», відповідно до якого готовність

можна подати у вигляді сукупності трьох компонентів:

1. Операційно-технологічний компонент (ОТК) описує рівень володіння алгоритмами управлінської діяльності її суб'єктом.

2. Науково-теоретичний компонент (НТК) характеризує коло знань, необхідних для реалізації алгоритмів управлінської діяльності.

3. Психологічний компонент (ПК) відображає інтелектуальні, мотиваційні та емоційно-вольові структури психіки суб'єкта управлінської діяльності, які виступають передумовами індивідуальної успішної діяльності та розвиваються під час її здійснення.

Такий підхід до визначення структури управлінської компетентності дає змогу не тільки здійснити системний і міждисциплінарний підхід до розв'язання складного і багатоаспектного питання про можливий зміст управлінської компетентності педагога, а й визначити рівні освоєння алгоритмів управлінської діяльності її суб'єктом.

До основних рівнів освоєння алгоритмів управлінської діяльності педагога можна віднести:

1. Професійно-діяльнісний, досягнення якого суб'єктом передбачає освоєння ним того чи іншого алгоритму (із сукупності алгоритмів управлінської діяльності) в точній відповідності з практикою його застосування в межах професійної діяльності педагога.

2. Імітаційно-діяльнісний, досягнення якого передбачає успішне освоєння ним того чи іншого алгоритму (із сукупності алгоритмів управлінської діяльності) в межах тих чи інших моделей педагогічної діяльності (виробничої практики, спеціально створених педагогічних ситуацій тощо).

3. Змістовно-особистісний, досягнення якого передбачає формування у суб'єкта відповідних знань і психічних структур, необхідних для реалізації алгоритму з числа алгоритмів управлінської діяльності, за відсутності практики застосування цього алгоритму.

4. Науково-теоретичний, досягнення якого передбачає наявність у суб'єкта необхідних знань для реалізації алгоритму з числа алгоритмів управлінської діяльності.

У загальному вигляді структура і зміст готовності до управлінської діяльності подано у таблиці 1.

Таблиця 1

Структура та зміст готовності педагога до управлінської діяльності

Операційно-технологічний компонент	Науково-теоретичний компонент	Психологічний компонент
Алгоритми планувальної діяльності. Алгоритми організаційної діяльності. Алгоритми контролюючої діяльності. Алгоритми мотиваційної діяльності.	Загальні знання, спеціальні знання. Знання в галузі психології та педагогіки, економічні, в галузі маркетингу, інформаційних технологій, самоменеджменту.	Мислення, пам'ять, уявлення, уява, інтуїція, рефлексія та інші психічні структури, мотиви, емоційно-вольова сфера, духовні здібності.

Можна припустити, що здійснення планувальної діяльності педагога пов'язане з концептуальним розробленням освітньої діяльності педагога. Інакше кажучи, планування – це процес постановки цілей і вибір способів, якими ці цілі можуть бути реалізовані. Очевидно, що планування має психологічні аспекти. У процесі планування відбуваються складні розумові операції аналізу, синтезу, триває пошук варіантів, ухвалюються рішення, визначається їхня оптимальність. При цьому створюється різна документація (плани, програми, моделі, схеми тощо). У свою чергу, ці документи мають бути оформлені з урахуванням певних вимог. Наприклад, якщо ця документація створюється за допомогою комп'ютерних засобів, то вона матиме естетичний вигляд, буде доступною, ясною тощо в інформаційному плані. Результати планування (документація) можуть бути використані для вирішення психологічних питань управління студентами.

Оцінюючи загалом усе різноманіття багатоаспектної планувальної діяльності педагога, можна з упевненістю констатувати очікуване збільшення обсягу і зміну структури пере-роблюваної інформації, зростання інтенсивності та трудомісткості планувальної діяльності педагога. Як наслідок, ми вважаємо, зростатимуть вимоги до загальних здібностей педагога.

Очевидно, що алгоритми планувальної діяльності майбутнім педагогом можуть бути освоєні тільки на імітаційно-діяльнісному рівні, оскільки кожна освітня установа має тільки їй притаманні особливості, а реальна педагогічна ситуація відрізняється від змодельованої ситуації.

Можна виокремити в планувальній діяльності педагога такі вміння: конструктивні, проєктувальні:

- прогнозувати розвиток педагогічної діяльності;
 - планувати власну діяльність, діяльність інших людей та організацій;
 - ставити і формулювати цілі (особисті, виробничі);
 - проводити рефлексивний аналіз, експертизи (діяльності, ситуацій, інформації, почуттів тощо);
 - розробляти документацію, типову для професійної діяльності та використовувати її;
 - проводити науково-дослідницьку роботу;
 - генерувати нові ідеї;
 - представляти та передавати інформацію (в усній, письмовій, візуальній формі);
 - оцінювати інформацію, результати діяльності, поведінку та контролювати відповідно до поставлених цілей;
 - застосовувати технічні засоби.
- Аналізуючи організаційну складову управлінської діяльності педагога, відзначимо низку характерних чинників:
- наявність високої самомотивації, власна активність. Велике значення надається розкриттю перспектив освітнього закладу та професійних перспектив самого педагога;

- створення умов для реалізації закладених у людини потенціалу до саморозвитку. Відзначається зростання значущості організаційної культури, під якою розуміють наявність спільних цілей, безпосередню участь кожного співробітника в досягненні результатів діяльності закладу освіти. З іншого боку, кожен педагог повинен створювати відповідні умови для реалізації саморозвитку в здобувачів освіти, а отже, він має розв'язувати суто менеджерські завдання: розвиток особистості кожного учня, створення колективу та досягнення результату навчання. Ефективне управління в забезпечується вибором відповідних педагогічних технологій.

Усі ці дії спрямовані на створення організаційної єдності педагогічного та учнівського колективів за мобілізаційної, спрямовувальної та виховної ролі керівників освітнього закладу і педагогів [7].

Організаторські вміння включають уміння координувати дії колег-педагогів і студентів, оптимально вибудовувати процес навчання. Організаційні здібності проявляються в керівництві, тобто в умінні знайти посильну справу кожному, створити дружню, комфортну атмосферу в колективі, дотримуватися принципів наукової організації праці, в умінні рефлексувати. Майбутній педагог порівнює результати дій з метою, яку він ставив перед собою, здійснюючи постійне самокоригування (зворотний зв'язок), без якого успішна діяльність неможлива. Основа здійснення організаторської функції – вироблення, ухвалення та контроль за виконанням прийнятих рішень [6].

Це такі вміння:

- застосовувати прийоми, методики, технології організації спільної повсякденної та творчої діяльності учнів, груп, команд, персоналу;
- організовувати власну діяльність (самоменеджмент);
- проєктувати навчальний процес із використанням традиційних та активних технологій навчання;
- використовувати ігрові способи організації спільної діяльності;
- ухвалювати управлінські рішення (у стандартних і нестандартних ситуаціях);
- розподіляти й оцінювати наявні ресурси для реалізації поставлених цілей.

Контрольовальна діяльність педагога містить аналіз досягнутих результатів (зворотний зв'язок) і виступає як вихідний пункт нового циклу управління.

Для педагога контроль – це виявлення, вимірювання та оцінювання знань, умінь і навичок учнів. Крім поняття «контроль» існує поняття «педагогічна діагностика», що включає контроль, перевірку та оцінювання знань, аналіз статистичних даних, виявлення тенденцій розвитку та корекцію, у разі потреби, дидактичного процесу.

Контрольовальна діяльність вимагає високого рівня самостійності та критичності мислення педагога, тому що завжди після оцінювання результатів необхідне коригування цілей і завдань навчання, необхідно ухвалювати нові рішення, які

дають змогу збільшити ефективність освітнього процесу [5].

Досягнення імітаційно-діяльнісного рівня освоєння нових алгоритмів контролювальної діяльності – завдання хоч і складне, але здійсненне.

Мотиваційна діяльність насамперед пов'язана із систематичною перевіркою навчальної діяльності тих, хто навчається, у встановлені (заплановані) строки, зі збагаченням змісту роботи, з активним плануванням і застосуванням гнучких організаційних форм, систематичним розвитком організаційної діяльності, з творчим підходом до навчання студентів, з реалізацією нових форм взаємодії між учасниками освітнього процесу. Вирішальним значенням для розвитку особистості студента і особистості самого викладача є й те, яке задоволення вони отримують від своєї роботи, як вона сприяє розвитку особистості. Формування мотиваційної структури суб'єкта відбувається під впливом норм, правил, зразків, наявних у культурі суспільства. За допомогою комунікативного зв'язку відбувається засвоєння суб'єктом норм поведінки, необхідних для здійснення професійної діяльності. Цей процес вимагає поєднання активності й адаптивності особистості, передбачає її творчі зусилля при засвоєнні регулятивів, прийнятих у культурі. Особливості мотиваційної діяльності визначаються самим характером цієї діяльності. Керівництво – це творчий процес застосування теоретико-системних, соціологічних, психологічних, економічних знань до реальної практики взаємодії людей під час постановки й ефективного розв'язання завдань усілякого характеру і спрямованості. Керівник відіграє роль каталізатора діяльних процесів у колективі і позитивних, і негативних.

До важливих вимог, що висувуються до педагога-керівника відносяться [5]: уміння співвідносити свою професійну діяльність із завданнями освітнього закладу; виявляти й передбачати тенденції розвитку системи (суб'єкт-об'єкт, суб'єкт-суб'єкт); формувати колектив; вибудовувати справедливі взаємини з учнями; об'єктивно оцінювати результати діяльності; піклуватися про потреби колективу учнів і окремої особистості; використовувати різні стилі керівництва.

Формування управлінської компетентності педагога збільшує інтенсивність, напруженість, трудомісткість всіх видів діяльності педагога. Такому фахівцеві необхідний високий рівень самостійності та критичності мислення, рефлексії, уяви, креативності.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Отже, ми розглядаємо управлінську компетентність як складову професійної компетентності педагога. Професійна компетентність майбутніх педагогів є результатом їх професійної підготовки та провідною умовою щодо її ефективності. Перспективи подальших досліджень вбачаємо в обґрунтуванні педагогічних умов ефективного формування управлінської компетентності майбутніх педагогів у процесі їх професійної підготовки у ЗВО.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Бібік Н. В. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / За заг. ред. О. В. Овчарук. К.: «К.І.С.», 2004. С. 45–50.
2. Даниленко Л. І. Модернізація змісту, форм та методів управлінської діяльності директора загальноосвітньої школи : монографія. К. : Логос, 1998. 140 с.
3. Кушнірук С. А., Лещенко Н. А. Формування управлінської компетентності майбутнього викладача ЗВО з використанням інноваційних освітніх технологій. *Освітньо-науковий простір*. 2023. Вип. 4. С. 93–100.
4. Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: монографія / за ред. І. А. Зязюна. Київ : Віпол, 2000. 636 с.
5. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та управлінські перспективи: бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. К. : К. І. С., 2004. 245 с.
6. Професійна підготовка майбутніх менеджерів освіти на засадах компетентнісного підходу : колективна монографія / за ред. О. М. Кoberника. Умань: Візаві, 2018. 330 с.
7. Сорочан Т. М. Підготовка керівників шкіл до управлінської діяльності: теорія і практика: монографія. Луганськ : Знання, 2005. 384 с.
8. Товканець О. С., Плєскач М. І. Управлінська компетентність у змісті професійної діяльності педагога дошкільної освітньої установи. *Соціологія та соціальна робота в умовах національних та регіональних викликів: матеріали доповідей та повідомлень міжнародної науково-практичної конференції (Ужгород 27.09.2019 р.)*. Ужгород : ТОВ «РІК-У», 2019. С. 103–105.

REFERENCES

1. Bibik, N. V. (2004). Kompetentnisnyy pidkhd: refleksyivnyy analiz. Competency approach: reflexive analysis [Kompetentnisnyy pidkhd u suchasniy osviti: svitovyy dosvid ta ukrayins'ki perspektivy]: Biblioteka z osviti'oyi polityky / Za zahal'noyu redaktsiyeyu O. V. Ovcharuk. K.: «K.I.S.». S. 45–50. [in Ukrainian]
2. Danylenko, L. I. (1998). Modernizatsiya zmistu, form ta metodiv upravlins'koyi diyal'nosti dyrektora zahal'noosvitn'oyi shkoly [Modernization of the content, forms and methods of administrative activity of the director of a general education school]: monohrafiya. K. : Lohos. 140 s. [in Ukrainian]
3. Zhyhir, V. I. (2015). Intehratsiya zmistu pedahohichnoyi y upravlins'koyi pidhotovky maybutn'oho pedahoha yak menedzhera osvity [Integration of the content of pedagogical and managerial training of the future teacher as an education manager]. Pedahohika formuvannya tvorchoyi osobystosti u vyshchii y zahal'noosvitniy shkolakh: zb. nauk. pr. Zaporizhzhya: KPU. Vyp. 41 (94). S. 132–139. [in Ukrainian]
4. Neperervna profesiyina osvita: problemy, poshuky, perspektivy (2000). [Continuous professional education: problems, searches, prospects]: monohrafiya / za red. I. A. Zyazyuna. Kyiv : Vipol. 636 s. [in Ukrainian]
5. Pometun, O. I. (2004). Teoriya ta praktyka poslidovnoyi realizatsiyi kompetentnisnogo pidkhodu v dosvidi zarubizhnykh krayin [Theory and practice of consistent implementation of the competency approach in the experience of foreign countries]. Kompetentnisnyy pidkhd u suchasniy osviti: svitovyy dosvid ta upravlins'ki perspektivy : biblioteka z osviti'oyi polityky / pid zah. red. O. V. Ovcharuk. K. : K. I. S. 245 s. [in Ukrainian]
6. Profesiyina pidhotovka maybutnikh menedzheriv osvity na zasadakh kompetentnisnogo pidkhodu : kolektyvna monohrafiya (2018). [Professional training of future

education managers on the basis of a competence-based approach: a collective monograph] / za red. O. M. Kobernyky. Uman' : Vizavi. 330 s. [in Ukrainian]

7. Sorochan, T. M. (2005). Pidhotovka kerivnykiv shkil do upravlins'koyi diyal'nosti: teoriya i praktyka [Training school leaders for management activities: theory and practice]: monohrafiya. Luhans'k : Znannya. 384 s. [in Ukrainian]

8. Tovkanets', O. S., Pleskach, M. I. (2019). Upravlins'ka kompetentnist' u zmisty profesynoyi diyal'nosti pedahoha doshkil'noyi osvitynoyi ustanovy [Management competence in the content of professional activity of a preschool educational institution teacher]. Sotsiolohiya ta sotsial'na robota v umovakh natsional'nykh ta rehional'nykh vyklykiv: materialy dopovidey ta povidomlen' mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi (Uzhhorod 27.09.2019 r.). Uzhhorod : TOV «RIK-U». S. 103–105. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ФІЛОНЕНКО Оксана – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та спеціальної освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутнього вчителя; розвиток освіти й педагогічної думки в Україні у другій половині XIX – XX столітті.

СТУКАН Андрій – аспірант спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: формування комунікативної компетентності майбутніх педагогів.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

FILONENKO Oksana – Doctor of Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Pedagogy and Special Education of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: professional training of the future teacher; development of education and pedagogics in Ukraine in the 2nd half of the 19th – 20th centuries.

STUKAN Andrii – postgraduate student specialty 011 Educational, pedagogical sciences of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: formation of the scientific worldview of students in higher education institutions.

Стаття надійшла до редакції 16.03.2025 р.

Стаття прийнята до друку 28.03.2025 р.

УДК 75.071.1:378.4

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-218-329-335

ГАРБУЗЕНКО Лариса –

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри мистецької освіти
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1337-4568>
e-mail: lar_gar@ukr.net

ГЕРАЩЕНКО Богдан –

викладач кафедри мистецької освіти
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-7788-8082>
e-mail: gbogdan29@gmail.com

ТКАЧЕНКО Роман –

викладач кафедри мистецької освіти
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка,
аспірант кафедри історії та теорії мистецтв
Харківської державної академії дизайну і мистецтв
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-0228-4015>
e-mail: r.s.tkachenko@cuspu.edu.ua

КОНТРОЛЬ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЖИВОПИСУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Стаття присвячена актуальній проблемі контролю результатів навчання живопису у підготовці майбутніх фахівців образотворчого мистецтва. Художня освіта відіграє важливу роль у розвитку українського мистецтва, збереженні національної культурної спадщини та формуванні естетичних цінностей. Серед базових дисциплін навчальної програми особливе місце займає живопис – важливий компонент професійної підготовки, що сприяє формуванню технічних умінь, творчого мислення та естетичної свідомості.

Актуальність теми полягає в необхідності розробки ефективних підходів до оцінювання якості навчання живопису, адже саме цей процес забезпечує розвиток не лише технічних навичок, але й здатності вирішувати художньо-творчі завдання. Метою статті є визначення ролі контролю у процесі формування інтегральних компетентностей майбутніх художників та аналіз підходів до оцінювання їхньої навчальної діяльності.

Дослідники наголошують, що контроль результатів навчання має відповідати Національній рамці кваліфікацій України та враховувати такі критерії, як знання, уміння, комунікація, автономія та відповідальність. Оцінювання охоплює різні рівні